

ثبت: ۴۰۶
فروردین ۱۴۰۱
مسلسل: ۱۸۱۴۸
دوره یازدهم - سال اول

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح ممنوعیت به کارگیری افراد خارجی در
باشگاه‌های ورزشی دولتی»



مرکز پژوهش‌ها
مجلس شورای اسلامی

شماره مسلسل: ۱۸۱۴۸

کد موضوعی: ۲۷۰

شناسنامه گزارش

عنوان گزارش: اظهارنظر کارشناسی درباره: «طرح ممنوعیت به‌کارگیری افراد خارجی در باشگاه‌های ورزشی دولتی»

نام دفتر: مطالعات فرهنگی و آموزش (گروه ورزش، میراث فرهنگی و گردشگری)

تهیه و تدوین: مهدی مرادی

ناظران علمی: موسی بیات، کمیل فیدرلو، صادق ستاری‌فرد

ویراستار تخصصی: —

ویراستار ادبی: —

واژه‌های کلیدی:

۱. باشگاه ورزشی

۲. لیگ برتر فوتبال

۳. بازیکن خارجی

۴. مربی خارجی

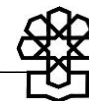


تاریخ انتشار: ۱۴۰۱/۱/۱۶

به نام خدا

فهرست مطالب

۱	چکیده
۲	مقدمه
۳	مطالعه تطبیقی در خصوص وضعیت بازیکنان خارجی لیگ‌های معتبر قاره‌های آسیا و اروپا
۳	آسیا
۳	لیگ قهرمانان آسیا
۴	اروپا
۵	درصد بازیکنان خارجی لیگ‌های معتبر اروپا
۶	تحلیل و بررسی
۶	نگاهی به آمار بازیکنان خارجی لیگ‌های نوزدهم، بیستم و تمام ادوار لیگ برتر فوتبال ایران
۶	تمام ادوار لیگ برتر
۷	دوره نوزدهم لیگ برتر فوتبال ایران
۸	دوره بیستم لیگ برتر فوتبال ایران
۸	بررسی برخی از تصمیمات ویژه و نوپدید تاریخ فوتبال ایران
۹	لیگ‌های رشته‌های ورزشی مختلف دارای بازیکنان خارجی
۱۰	محتوای طرح
۱۰	بررسی طرح
۱۰	محاسن طرح
۱۲	معایب طرح
۱۳	بررسی کارشناسی
۱۴	جمع‌بندی
۱۵	پیشنهادهایی برای حل مسئله



اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح ممنوعیت به کارگیری افراد خارجی در
باشگاه‌های ورزشی دولتی»

چکیده

بررسی لیگ‌های معتبر فوتبال سایر کشورهای جهان و بررسی درصد بازیکنان و مربیان داخلی و خارجی هر لیگ و قوانین و مقررات حاکم بر فوتبال جهان و بررسی «طرح ممنوعیت به کارگیری افراد خارجی در باشگاه‌های ورزشی دولتی» نشان می‌دهد که محاسن طرح عبارتند از: ممانعت از خدشه‌دار شدن حیثیت ملی در دادگاه‌ها و مجامع بین‌المللی ورزشی، جلوگیری از هدررفت منابع و سرمایه‌های بیت‌المال، جلوگیری از ورود بازیکنان خارجی بی‌کیفیت، فراهم‌سازی فرصت پیشرفت برای مربیان و بازیکنان داخلی، کوتاه شدن دست دلانان و ایجاد فرصت برای رسیدگی باشگاه‌ها به پرونده‌های انضباطی و پرداخت بدهی‌ها و معایب این طرح نیز شامل افت کیفی سطح مسابقات و فوتبال کشور، چند برابر شدن قرارداد برخی از بازیکنان و حتی مربیان، مغایرت با بند «۱۲» اصول سوم و چهارم و سوم قانون اساسی در خصوص اقتصاد صحیح و عادلانه، اصل نهم قانون اساسی درباره آزادی‌های مشروع، اصل پانزدهم قانون اساسی مبنی بر رعایت زبان فارسی، اصل چهارم و چهارم قانون اساسی درباره مالکیت خصوصی است و به نظر می‌رسد که به دلیل اجمال و اختصار در مقدمه توجیهی و عدم رعایت اصول شکلی قانون‌نویسی مغایر بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است.

مجلس شورای اسلامی می‌تواند از رویکرد نظارتی خود استفاده نماید و با توجه به اینکه در جزء «۱۷» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹/۶/۱۶ چارچوب لازم را برای قاعده‌گذاری قانونی و حقوقی فراهم نموده است، وزارت ورزش و جوانان را مکلف نماید که با همکاری کمیته ملی المپیک، ضوابط حضور و فعالیت بازیکنان و مربیان خارجی را به شرح زیر تعیین نماید. هر باشگاه لیگ برتری قبل از عقد قرارداد با بازیکن و مربی خارجی برای ثبت قرارداد موارد زیر را رعایت کنند: تسویه حساب آرای قطعی نزد فیفا و دادگاه داوری ورزش (CAS)، بررسی سوابق فوتبالی بازیکنان و مربیان خارجی جهت ثبت قرارداد براساس آیین‌نامه تهیه شده فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران در این خصوص، قراردادهای بازیکنان و مربیان خارجی حتی‌الامکان به صورت ریالی منعقد شود، کلیه قراردادهای باشگاه‌های ورزشی با مربیان و بازیکنان خارجی صرفاً پس از تأیید دفتر حقوقی وزارت ورزش و جوانان رسمیت دارد، در غیر این صورت تصرف غیرقانونی در اموال عمومی تلقی می‌شود. باشگاه‌های ورزشی خصوصی از این قاعده مستثنا هستند، صورت مالی باشگاه‌ها و فدراسیون

فوتبال طبق استانداردهای مربوط اعم از کلیه دریافت‌ها، پرداخت‌ها و پاداش‌ها ثبت و به صورت شفاف اعلان عمومی شود، تمرکز و اولویت بر جذب اشخاص خارجی از کشورهای منطقه و همسایه، امکان جذب بازیکن خارجی برای باشگاه‌هایی که در طول یک فصل مسابقات، حداقل ۳ بازیکن به لیگ‌های معتبرتر از لیگ برتر فوتبال کشورمان انتقال داده باشند، تکلیف به باشگاه‌ها جهت استقرار آکادمی‌های ورزشی مدیریت استعداد.

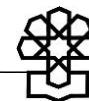
مقدمه

پرونده‌های پرتعداد تیم‌های ایرانی در فیفا که محکومیت‌های فراوانی را برای فوتبال ایران به همراه داشته است سرانجام باعث شد که فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران در تصمیمی، ورود مربیان و بازیکنان خارجی را برای فصل بیستم لیگ برتر فوتبال کشور ممنوع کند و اکنون تیم‌های فوتبال کشورمان تنها می‌توانند از نفرات فعلی خود استفاده کنند و اجازه جذب و به‌کارگیری مربی و بازیکن خارجی را ندارند. از سوی دیگر، میزان بدهی‌ها و جریمه‌های فوتبال ایران توسط فیفا و دادگاه داوری ورزش (CAS)^۱ در ۱۰ سال اخیر حدود ۴۷ میلیون دلار بوده است که حدود ۲۴ میلیون دلار آن متعلق به جرائم و بدهی‌های دو باشگاه پرسپولیس و استقلال بوده است، حدود ۱۶ میلیون دلار متعلق به جرائم و بدهی‌های سایر باشگاه‌های داخلی بوده است و حدود ۷ میلیون دلار نیز متعلق به جرائم و بدهی‌های فدراسیون فوتبال به مربیان خارجی تیم ملی فوتبال جمهوری اسلامی ایران بوده است.^۲

اتخاذ چنین تصمیمی دقیقاً مشابه تصمیمی است که ۱۳ سال پیش و در دوره هشتم لیگ برتر فوتبال کشور در خصوص عدم ورود دروازه‌بان‌های خارجی گرفته شد و خروجی قابل توجه و بارز آن، بالا رفتن قیمت دروازه‌بان‌های داخلی بود با این تفاوت که حالا به شکل دیگری اتخاذ شده است. تصمیم اتخاذ شده ۱۳ سال پیش، در راستای حمایت از دروازه‌بان‌های داخلی و ایجاد بستر لازم جهت میدان دیدن و رشد و شکوفایی نسل جدید دروازه‌بان‌های ایرانی بود. در صورتی که تصمیم فعلی درباره منع به‌کارگیری مربیان و بازیکنان خارجی که در ابتدای لیگ بیستم ابلاغ شد در پی قرارداد فدراسیون فوتبال با مارک ویلموتس مربی تیم ملی فوتبال کشورمان و همچنین شکست‌های پی در پی فوتبال کشور در پرونده‌های حقوقی مرتبط با فوتبال در محاکم حقوقی فیفا و دادگاه داوری ورزش (CAS) اتخاذ شد. مجموع مسائل بیان شده فوق‌الذکر باعث شد که طرح ممنوعیت به‌کارگیری افراد خارجی در باشگاه‌های ورزشی دولتی مطرح شود و این گزارش به دنبال بررسی این طرح است.

۱. دادگاه حکمیت ورزش (Court of Arbitration for Sport)

۲. گزارش «واکاوی مسئله قراردادهای حرفه‌ای ورزشی با تأکید بر رشته فوتبال»، شماره مسلسل ۱۷۸۴۴، ص ۱۹.



بنابراین در این گزارش، ابتدا وضعیت لیگ‌های فوتبال معتبر قاره‌های آسیا و اروپا در خصوص میزان درصد خارجی‌های هر لیگ بررسی می‌شود و سپس محتوای طرح و همچنین معایب و محاسن آن بیان می‌گردد و در انتها پیشنهادهایی برای حل مسئله ارائه می‌شود.

مطالعه تطبیقی در خصوص وضعیت بازیکنان خارجی لیگ‌های معتبر قاره‌های آسیا و اروپا

آسیا^۱

لیگ قهرمانان آسیا

هر تیم حاضر در لیگ قهرمانان آسیا تا ۳ فصل پیش می‌توانست فقط از ۴ بازیکن خارجی در ترکیب خود استفاده نماید. از این ۴ بازیکن، حداقل یک بازیکن باید آسیایی و ۳ بازیکن دیگر می‌توانست غیر آسیایی باشند. همچنین این امکان وجود دارد که هر ۴ بازیکن خارجی تیم‌ها آسیایی باشند. اما از ۳ فصل پیش تاکنون، کنفدراسیون فوتبال آسیا هم مصوبه استفاده از بازیکنان خارجی را تغییر داد و تیم‌های حاضر در این رقابت‌ها می‌توانند از ۵ بازیکن خارجی و یک بازیکن آسیایی استفاده کنند، اما فقط از ۴ بازیکن خارجی می‌توانند در لیگ قهرمانان استفاده نمایند.

کنفدراسیون فوتبال آسیا تصمیم گرفت سهمیه بازیکنان خارجی تیم‌های باشگاهی در لیگ قهرمانان آسیا را به عدد ۶ افزایش دهد. این تصمیم در حالی اتخاذ شد که کشورهای عربی و چین در مقاطع مختلف AFC را تحت فشار قرار داده بودند تا سهمیه بازیکنان خارجی را برای مسابقات لیگ قهرمانان آسیا بیشتر کند، زیرا آنها توانایی خرید مهره‌های باکیفیت خارجی را دارند. پیش از این هر باشگاه تنها می‌توانست ۳ بازیکن خارجی و یک بازیکن آسیایی در اختیار داشته باشد، اما حالا بازیکنان غیر آسیایی به ۵ نفر افزایش یافته است و تعداد بازیکنان آسیایی نیز همانند قبل ثابت مانده است.

لیگ ستارگان قطر

بر اساس مصوبه کنفدراسیون فوتبال آسیا، هر باشگاه امکان استفاده از ۴ بازیکن خارجی در لیگ قهرمانان باشگاه‌های آسیا را دارد. با وجود این باشگاه‌های عربی در رقابت‌های داخلی از تعداد بازیکنان خارجی بیشتری استفاده می‌کنند.

در فصل ۲۰۲۰-۲۰۱۹ لیگ ستارگان قطر، هر باشگاه قطری مجاز به استفاده از ۵ بازیکن خارجی در لیگ بود که باید یکی از این نفرات آسیایی باشد، اما در فصل ۲۰۲۱-۲۰۲۰ لیگ قطر، تعداد بازیکنان خارجی به ۶ سهمیه برای هر باشگاه افزایش یافت. بر این اساس هر باشگاه قطری مجاز به استفاده از ۴ بازیکن خارجی بدون محدودیت، یک بازیکن خارجی از کشورهای آسیایی و یک بازیکن خارجی از کشورهای عربی (آسیایی یا آفریقایی) است. فدراسیون فوتبال قطر اعلام کرده است که افزایش تعداد

1. <https://www.the-afc.com/>

بازیکنان خارجی لیگ این کشور به‌منظور بالا بردن کیفیت رقابت‌های لیگ در آستانه آغاز جام جهانی ۲۰۲۲ است.

لیگ ستارگان عربستان

مصوبه استفاده از بازیکنان خارجی در لیگ عربستان نیز در حال تغییر است و تیم‌های حاضر در رقابت‌های این لیگ که می‌توانستند از ۱+۶ بازیکن خارجی استفاده کنند در فصل جدید مجاز به خرید ۸ بازیکن خارجی هستند.

البته در مصوبه فعلی در هر بازی فقط ۶ بازیکن می‌تواند در ترکیب تیم حضور داشته باشد و یک بازیکن از فهرست تیم در هر بازی کنار گذاشته می‌شود، اما این تعداد با افزایش یک نفر در فصل پیش‌رو، دست مربیان فوتبال باشگاهی عربستان را برای جذب بازیکنان خارجی بازتر می‌کند و آنها می‌توانند یک بازیکن خارجی بیشتر به ترکیب خود اضافه کنند. لیگ عربستان همچون لیگ چین، تعداد بازیکنان خارجی تیم‌ها را افزایش داده تا جایی که هر باشگاهی می‌تواند از ۸ بازیکن خارجی در لیگ بهره‌برد. این در حالی است که پیش از این و در فصول قبل‌تر، هر باشگاه تنها از ۴ بازیکن خارجی استفاده می‌کرد.

لیگ امارات

لیگ امارات نیز مصوبه ممنوعیت جذب دروازه‌بان خارجی را دارد. این تصمیم همانند مقرره‌ای است که در فصل هشتم لیگ برتر فوتبال کشورمان اتخاذ شد و هم اکنون نیز در لیگ‌های دسته اول و پایین‌تر فوتبال کشور لازم‌الاجراست.

رفع ممنوعیت ورود بازیکنان ایرانی به امارات

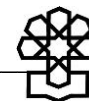
فدراسیون فوتبال امارات در سال ۱۴۰۰ و بعد از ۸ سال، شرکت نفت ابوظبی (ادنوک) را به‌عنوان حامی مالی پذیرفته است و قرارداد یک‌ساله‌ای با قابلیت تمدید و ارزش ۸۰ میلیون درهم منعقد کرده است. همچنین نام لیگ حرفه‌ای برای لیگ فوتبال این کشور انتخاب شد تا مسیر انتقال بازیکنان ایرانی به این کشور هموار شود. از سوی دیگر، در طی هشت سال گذشته هیچ‌کدام از تیم‌های باشگاهی هر دو لیگ فوتبال ایران و امارات اجازه جذب بازیکن از کشور مقابل را نداشته است.

اروپا^۱

مصوبه بوسمن^۲ موجب ایجاد تغییرات مثبتی در جابه‌جایی بازیکن در اروپا شد. پیش از تصویب این مصوبه، هر باشگاه اروپایی مجاز بود تنها از ۳ بازیکن خارجی در ترکیب تیمش استفاده کند. بوسمن بازیکن نه‌چندان مطرح بلژیکی بود که شکایت وی موجب شد تا انتقال بازیکنان فوتبال با مقرره جابه‌جایی آزاد نیروی کار در اروپا هماهنگ شود و با تصویب این مصوبه در سال ۱۹۹۵ میلادی، باشگاه‌های اروپایی

1. <https://www.uefa.com/>

2. <https://journals.library.ualberta.ca/asperreview/index.php/asperreview/article/view/91/91>



توانستند بازیکنان دلخواه اروپایی‌شان را بدون محدودیت جذب کنند. رایج شدن این تصمیم در برخی کشورها همچون انگلیس موجب شده است که تیم‌هایی چون چلسی و آرسنال در برخی بازی‌ها بدون حتی یک بازیکن انگلیسی به میدان بروند. البته باشگاه‌های کشورهای مختلف اروپایی برای جذب بازیکن خارجی معیارهایی دارند که مهم‌ترین آنها قیمت و تطبیق‌پذیری فرهنگی بازیکنان با کشور مقصد است. برای مثال، بوندسلیگای آلمان بیشتر به دنبال جذب بازیکنان اروپای شرقی و آسیایی است، لیگ فوتبال ایتالیا بیشتر به دنبال جذب بازیکنان آمریکای جنوبی به‌ویژه بازیکنان برزیلی و آرژانتینی است. لیگ فوتبال فرانسه درصد جذب بازیکنانی از قاره آفریقا و لالیگای اسپانیا بیشتر به دنبال جذب بازیکنان اسپانیولی‌زبان است که غالباً بازیکنان کشورهای برزیل، پرتغال و همچنین آرژانتین را جذب می‌کنند.

درصد بازیکنان خارجی لیگ‌های معتبر اروپا

بررسی ملیت‌های بازیکنان لیگ‌های معتبر اروپایی در فصل ۲۰۱۷-۲۰۱۶ نشان‌دهنده آن بود که در میان تمامی لیگ‌های معتبر فوتبال اروپا، لالیگای اسپانیا کمترین تعداد بازیکنان خارجی را دارد و بیش از همه به بازیکنان بومی میدان می‌دهد.

در میان تمامی بازیکنان ۲۰ تیم حاضر در فصل ۲۰۱۷-۲۰۱۶ لالیگای اسپانیا که شمار آنها ۵۷۱ نفر بوده است، تنها ۴۲/۸ درصد آنها نمی‌توانند برای تیم ملی اسپانیا بازی کنند و این بدان معناست که ۵۸/۲ درصد از آنها بومی و واجد شرایط بازی برای تیم ملی اسپانیا هستند.

لیگ دسته اول فوتبال اسپانیا کمترین وابستگی را به بازیکنان خارجی دارد، درحالی که لیگ برتر انگلیس دارای بیشتری بازیکن خارجی است به‌طوری که ۶۴ درصد از بازیکنان شاغل در این لیگ، غیرانگلیسی هستند و تنها ۲۱۵ نفر از ۵۸۵ بازیکن ۲۰ تیم حاضر در این رقابت‌ها می‌توانند برای تیم ملی انگلیس بازی کنند.

در جدول زیر رده‌بندی لیگ‌های مختلف اروپایی براساس میزان حضور بازیکنان خارجی نسبت به کل بازیکنان شاغل در آن لیگ‌ها در فصول ۲۰۱۷-۲۰۱۶ و ۲۰۱۹-۲۰۱۸ مشاهده می‌شود.

جدول ۱. درصد بازیکنان خارجی و داخلی ۵ لیگ معتبر اروپا در فصول ۲۰۱۷-۲۰۱۶ و ۲۰۱۹-۲۰۱۸

۲۰۱۸-۲۰۱۹		۲۰۱۶-۲۰۱۷		لیگ
درصد بازیکنان داخلی	درصد بازیکنان خارجی	درصد بازیکنان داخلی	درصد بازیکنان خارجی	
۳۶/۱	۶۳/۹	۳۶	۶۴	برتر انگلیس
۴۵/۲	۵۴/۸	۴۷	۵۳	بوندس لیگای آلمان
۳۹/۳	۶۰/۷	۴۸	۵۲	سری آ ایتالیا
۴۷	۵۳	۵۶/۶	۴۳/۴	لوشامپیونه فرانسه
۵۸/۳	۴۱/۷	۵۷/۲	۴۲/۸	لالیگای اسپانیا

تحلیل و بررسی

بررسی لیگ‌های فوتبال معتبر آسیایی و اروپایی و مقایسه سهمیه و نحوه به‌کارگیری بازیکنان خارجی در این لیگ‌ها نشان می‌دهد که فوتبال آسیا در نحوه حرکت و مدیریت، ادامه‌دهنده مسیر فوتبال اروپا است با این تفاوت که تقریباً دو دهه فاصله زمانی دارد، زیرا که مصوبات فعلی رایج در فوتبال آسیا و در لیگ‌های معتبر این قاره در خصوص جذب بازیکن خارجی همانند اروپا ولی در دوره قبل از مصوبه بوسمن است.

بنابراین می‌توان پیش‌بینی کرد که آینده فوتبال آسیا در نحوه به‌کارگیری و جذب بازیکن خارجی در لیگ‌های معتبر این قاره به‌ویژه لیگ‌های کشورهای شرق آسیا و کشورهای عربی حوزه خلیج فارس همانند لیگ‌های معتبر اروپا به‌ویژه انگلیس خواهد شد که حدود ۶۴ درصد از بازیکنان لیگ برتر این کشور در چند فصل گذشته دارای ملیتی غیرانگلیسی بودند.

از سوی دیگر با توجه به اینکه فوتبال ایران و لیگ برتر فوتبال ایران زیرمجموعه کنفدراسیون فوتبال آسیا قلمداد می‌شود، بنابراین در شرایط فعلی و همچنین آینده ناگزیر از تغییرات در حوزه‌های مختلف فوتبال است که یکی از این موارد، نحوه جذب بازیکنان و مربیان خارجی در لیگ‌های داخلی هر کشور است. بنابراین هرگاه لیگ برتر فوتبال ایران به‌عنوان لیگی حرفه‌ای در آسیا قلمداد می‌شود باید معیارها و الزامات حرفه‌ای‌گری فوتبال آسیا را نیز رعایت نماید و طرح ممنوعیت به‌کارگیری افراد خارجی در باشگاه‌های ورزشی دولتی با حرفه‌ای‌گری لیگ برتر فوتبال کشورمان در تعارض است.

نگاهی به آمار بازیکنان خارجی لیگ‌های نوزدهم، بیستم و تمام ادوار لیگ برتر فوتبال ایران^۱

تمام ادوار لیگ برتر

آمار تعداد بازیکنان خارجی ورودی به ۲۰ دوره لیگ برتر نشان می‌دهد که تا به امروز ۴۷۴ بازیکن خارجی از ۷۸ کشور جهان به فوتبال ایران آمده‌اند.

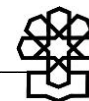
۶۱ بازیکن آسیایی

۶۱ بازیکن از ۱۴ کشور آسیایی شامل ۲۵ عراقی، ۹ ازبکستانی، ۹ سوریه‌ای، ۴ لبنانی، ۲ کویتی، ۲ ترکمنستانی، ۲ ژاپنی، یک اردنی، یک نفر اهل کره جنوبی، یک یمنی، یک فیلیپینی، یک افغانستانی، یک تاجیکستانی، یک فلسطینی، یک نفر اهل تیمور شرقی از قاره آسیا در بیست دوره لیگ برتر به عضویت باشگاه‌های ایرانی درآمده‌اند.

۱۶۹ بازیکن اروپایی

تاکنون ۱۶۹ بازیکن از ۳۱ کشور قاره اروپا در لیگ برتر فوتبال ایران فعالیت کرده‌اند که شامل ۲۶ ارمنستانی، ۱۶ بوسنی و هرزگوین، ۱۹ صربستانی، ۱۶ کروات، ۱۵ گرجستانی، ۱۱ آذربایجانی، ۸

۱. اطلاعات و آمار کسب شده از سازمان لیگ فوتبال ایران.



مونتنگرو، ۸ مقدونیه، ۶ پرتغالی، ۴ آلمانی، ۴ آلبانیایی، ۴ هلندی، ۴ اسلواکی، ۳ اوکراینی، ۳ نفر از مولداوی، ۳ سوئدی، ۲ نفر از لیتوانی، ۲ فرانسوی، ۲ رومانیایی، ۲ بلغاری، یک فنلاندی، یک قبرسی، یک اسکاتلندی، یک ترکیه‌ای، یک اسپانیایی، یک نفر از اسلوانی، یک لهستانی، یک نفر از جمهوری چک، یک نفر از مالت، یک انگلیسی و یک ایرلندی بودند.

۱۵۳ بازیکن از قاره آمریکا

۱۵۳ بازیکن از ۱۳ کشور قاره آمریکا به لیگ برتر آمده‌اند که شامل ۱۲۳ برزیلی، ۱۰ اروگوئه‌ای، ۴ آرژانتینی، ۳ کلمبیایی، ۳ پرویی، ۲ هندوراسی، ۲ پانامایی، یک بولیویایی، یک کاستاریکایی، یک پاراگوئه‌ای، یک ترینیداد و توباگوئی، یک نفر از نیکاراگوا و یک کورسائویی می‌شود.

۸۳ بازیکن از قاره آفریقا

شامل ۲۲ بازیکن نیجریه‌ای، ۱۵ کامرونی، ۱۳ مالیایی، ۷ سنگالی، ۳ بورکینافاسویی، ۴ ساحل‌عاجی، ۳ تونس، ۳ غنایی، ۳ توگوئی، ۲ آنگولایی، یک گامبیایی، یک لیبیایی، یک مراکشی، یک موزامبیک، یک نفر از آفریقای جنوبی، یک نفر از گینه استوایی و یک نفر از گینه بیسائو می‌شود.

۴ بازیکن از قاره اقیانوسیه

۴ بازیکن از قاره اقیانوسیه در لیگ برتر فوتبال ایران حضور داشته‌اند که هر ۴ نفر نیز استرالیایی بودند.

۴ بازیکن خارجی گمنام

باشگاه داماش گیلان در سال ۲۰۰۸، اقدام به جذب ۴ بازیکن خارجی کرد که اطلاعات دقیقی درباره سابقه و ملیت آنها به دست نیامد.

دوره نوزدهم لیگ برتر فوتبال ایران

۴۱ بازیکن خارجی در ۱۲ تیم

در لیگ نوزدهم، ۴۱ بازیکن خارجی با یکی از ۱۲ تیم لیگ برتری قرارداد بسته‌اند که سهم دو باشگاه استقلال و پرسپولیس از این تعداد ۸ بازیکن بود و ۳۳ بازیکن دیگر متعلق به سایر تیم‌های لیگ برتری بجز ۴ باشگاه سایپا، نفت مسجدسلیمان، صنعت نفت آبادان و نساجی مازندران بودند. از این تعداد، قرارداد ۱۲ بازیکن فسخ شد که فقط ۳ مورد آن توافقی و دوطرفه بود و سایرین به صورت یک طرفه از طرف باشگاه یا بازیکن فسخ شده است.

۲۴ کشور از ۴ قاره

۱۵ بازیکن اروپایی (۴ گرجستانی، ۲ کروات، یک مجارستانی، یک اوکراینی، یک صربستانی، یک ایرلندی، یک بلغارستانی، یک فرانسوی، یک ارمنستانی، یک مونتنگرویی، یک هلندی)، ۱۲ بازیکن از قاره آمریکا

(۱۰ برزیلی، یک نیکاراگوئه‌ای و یک پرویی)، ۹ بازیکن آفریقایی (۴ نیجریه‌ای، ۲ مالیایی، یک الجزایری، یک نفر اهل آفریقای جنوبی و یک نفر از گینه بیسائو) و ۵ بازیکن آسیایی (یک نفر اردنی، یک نفر عمانی، یک نفر لبنانی، یک نفر ژاپنی، یک نفر عراقی) در لیگ نوزدهم حضور داشتند و در مجموع ۴۱ بازیکن خارجی از ۴ قاره و ۲۴ کشور مختلف جهان در فصل نوزدهم لیگ برتر فوتبال ایران حضور داشتند.

دوره بیستم لیگ برتر فوتبال ایران

۱۵ بازیکن خارجی در ۷ تیم

از میان ۱۵ بازیکن خارجی باقی‌مانده در لیگ برتر فوتبال ایران، برخی از آنها راه خروج را در پیش گرفتند و باقی‌مانده‌ها نیز در این فصل کارنامه موفقی نداشتند.

لیگ برتر بیستم در حالی آغاز شد که فقط ۱۵ بازیکن خارجی زیر سایه تصمیم منع جذب خارجی‌ها در ایران حفظ شدند و به‌عنوان مهره‌های کلیدی برای تیم‌های خود به‌شمار می‌رفتند.

بررسی برخی از تصمیمات ویژه و نوپدید تاریخ فوتبال ایران

مصوبه‌ها و تصمیمات ویژه و نوپدید که گاهی اوقات بدون مطالعه و مشورت اتخاذ می‌شوند در فوتبال کشورمان ریشه دارد. از این‌رو، فدراسیون و سازمان لیگ بارها تصمیماتی را لازم‌الاجرا کردند که برای جامعه فوتبال غیرقابل قبول و برای باشگاه‌ها، مربیان و بازیکنان مشکلات عدیده‌ای را به‌وجود آورده‌اند. در ذیل برخی از مصوبه‌ها و تصمیمات نوپدید چند دهه اخیر فوتبال کشورمان ارائه می‌شود.^۱

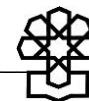
منع به‌کارگیری بازیکنان و مربیان خارجی در فصل بیستم لیگ برتر

لیگ بیستم فوتبال کشور نیز شاهد تصمیم جدیدی با عنوان منع جذب بازیکن و مربی خارجی توسط باشگاه‌های ایرانی بود. پیامدهای ناگوار این مصوبه، خیلی زود برای باشگاه‌ها مشکل‌آفرین شد. رقم درخواستی بازیکنان برای فصل بعد به‌صورت تصاعدی افزایش یافت و ستارگان لیگ برتری مبالغی حدود ۸ تا ۱۲ میلیارد را برای لیگ بیستم طلب کردند. موضوعی که باعث شد نه تنها مخارج تیم‌ها را کاهش ندهد، بلکه با هزینه مشابه خارجی، بازیکنان متفاوتی را جذب کرده و رقابت با تیم‌های متمول حاشیه خلیج فارس در رقابت‌های آسیایی را به دشواری بیندازد.

کنار گذاشتن بازیکنان بالای ۲۷ سال از تیم ملی فوتبال ایران

در ابتدای دهه ۱۳۶۰ به‌منظور جوان‌گرایی تیم ملی فوتبال کشور، تصمیمی تحت عنوان «بازیکنان بالای ۲۷ سال از حضور در تیم ملی فوتبال محروم هستند» اتخاذ شد که برخی از بازیکنان ملی‌پوش سابق را از فوتبال ملی دور کرد.

۱. اطلاعات و آمار کسب شده از آرشیو برنامه نود.



نقطه پایان مربی‌ها در ۶۵ سالگی

مصوبه جدیدی در سال ۱۳۹۰ و در راستای حمایت از مربیان جوان ازسوی فدراسیون فوتبال ارائه شد. استدلال این مصوبه بدین‌گونه بود که مربیان جوان باید جایگزین مربیان مسن شوند و این استدلال، جو فوتبال را به سمتی تغییر داد تا تصمیمی در راستای ممنوعیت استفاده از مربیان بالای ۶۵ سال تصویب شود. این مصوبه نیز چالش و حواشی زیادی در جامعه ورزش ایجاد کرد.

سقف مالی قراردادهای بازیکنان لیگ برتر فوتبال

در ابتدای دهه ۱۳۹۰، سازمان لیگ با تعیین سقف ۳۵۰ میلیونی برای نقل و انتقالات سعی کرد تا از هدررفت منابع مالی باشگاه‌ها جلوگیری نماید. البته همان‌طور که انتظار می‌رفت، باشگاه‌ها با روش‌ها و متمم‌ها و قراردادهای غیرشفاف (مخفی)، پول‌های کلانی را به بازیکنان پرداخت کردند تا عملاً بی‌فایده بودن این تصمیم را اثبات کنند. تصمیم‌گیرندگان سازمان لیگ که وضعیت نامناسب اجرای این مصوبه را نظاره می‌کردند، موضوع سقف قرارداد را حذف نمودند و همه چیز را به روال سابق بازگرداندند.

لیگ‌های رشته‌های ورزشی مختلف دارای بازیکنان خارجی

غالب رشته‌های ورزشی ذیل فدراسیون‌های پرمخاطب دارای لیگ‌های فعال در سطوح مختلف هستند. با توجه به بررسی‌های به‌عمل آمده، از بین همه لیگ‌های فعال در سطح کشور، لیگ‌های رشته‌های فوتبال، والیبال، بسکتبال، هندبال و کشتی در طی یک دهه گذشته میزبان بازیکنان و ورزشکاران خارجی سایر کشورها بوده‌اند. ازسوی دیگر، ورزشکاران خارجی فعال در لیگ برتر فوتبال دارای بیشترین تعداد و لیگ هندبال نیز پذیرای کمترین تعداد ورزشکار خارجی بوده است.

شایان ذکر است که تیم‌های مختلف لیگ‌های برتر فوتبال، والیبال و بسکتبال از دهه‌های قبل تاکنون در استفاده از بازیکنان خارجی فعال بوده‌اند، ولی لیگ کشتی با توجه به نوپا بودن آن، فقط در یک دهه اخیر پذیرای کشتی‌گیران خارجی در هر دو سبک آزاد و فرنگی و در قالب تیم‌های مختلف بوده‌اند.

تحلیل و بررسی

بررسی ۲۰ دوره لیگ برتر فوتبال کشورمان و عملکرد بازیکنان خارجی جذب شده توسط باشگاه‌های مختلف نشان می‌دهد که غالب بازیکنان به‌کارگرفته شده از سه حوزه کشورهای اروپای شرقی، قاره آفریقا و کشور برزیل بودند که اکثر آنها نیز عملکرد قابل‌قبولی داشتند و از کشورهای همسایه نیز، بازیکنان عراقی و بازیکنان ارمنستانی فعال در فوتبال کشورمان در طی ۲ دهه گذشته عملکرد موفقیت‌آمیزی داشته‌اند. همچنین غالب مربیان جذب شده خارجی در فوتبال باشگاهی و ملی کشورمان از کشورهای اروپای شرقی و به‌ویژه کروات‌ها بوده‌اند که عملکرد نسبتاً موفق داشته‌اند.

از سوی دیگر، دست‌اندرکاران فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران با توجه به پرونده‌های مفتوح فوتبال کشور در فیفا و دادگاه داوری ورزش، تصمیم به منع به‌کارگیری بازیکنان و مربیان جدید خارجی در لیگ بیستم گرفته بودند که همین امر منجر به ایجاد مشکلات مالی عدیده‌ای برای باشگاه‌ها و گران‌شدن بازیکنان و مربیان داخلی شد که این رقم مالی جدای از بدهی‌ها و جریمه‌های فوتبال ایران به مربیان و بازیکنان خارجی بود، پس به‌نظر می‌رسد به‌جای ممنوعیت به‌کارگیری افراد خارجی در ورزش و فوتبال ایران باید محدودیت ایجاد کرد تا قاعده‌گذاری‌ها کارآمدی لازم را داشته باشند و به رونق فنی و اقتصادی فوتبال کشور کمک کنند.

همچنین بررسی لیگ‌های معتبر دنیا و به‌ویژه قاره اروپا و آسیا نشان می‌دهد که فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران و باشگاه‌های زیرمجموعه برای رشد فوتبال کشور به‌لحاظ کمی، کیفی، فنی، ساختاری و توسعه رونق اقتصادی لازم است با مربیان و بازیکنان کارآمد و با کیفیت خارجی و همچنین فدراسیون‌های پیش‌رو در این امر تعامل لازم را برقرار نمایند.

محتوای طرح

کلیه باشگاه‌ها و مجموعه‌های ورزشی وابسته به دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۲۹) قانون برنامه ششم یا مجموعه‌های ورزشی که به هر نحو و به هر میزان از بودجه یا مالیات عمومی استفاده می‌کنند حق به‌کارگیری و انعقاد قرارداد با افراد خارجی را ندارند.

تبصره ۱ - باشگاه‌های خصوصی که قسمتی یا تمام هزینه‌های آن از معافیت مالیاتی استفاده کنند مشمول این قانون می‌شوند.

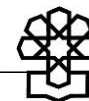
تبصره ۲ - متخلفین از این قانون مشمول ماده (۵۹۶) قانون مجازات اسلامی می‌باشند.

بررسی طرح

در بررسی این طرح و همچنین احصای محاسن و معایب آن از آرا و نظرات کارشناسان ورزش به‌ویژه حوزه فوتبال، کارشناسان حقوقی و کارشناسان سیاسی استفاده شده است و این محتوا حاصل نظرات این کارشناسان است.

محاسن طرح

- جلوگیری از ازدیاد پرونده‌های مالی فوتبال کشور در فیفا و دادگاه داوری ورزش (CAS)



در حال حاضر حدود ۵۰ پرونده از باشگاه‌های ایرانی در فیفا مفتوح است که این تعداد پرونده آمار نگران‌کننده‌ای است. بهره‌گیری از نظرات کارشناسان مربوطه و توجه به موضوعات لازم در انعقاد قرارداد بازیکنان و مربیان موجب کاهش این پرونده‌ها می‌شود. براساس بررسی‌های صورت گرفته نبود ثبات مدیریتی و بی‌توجهی به استانداردهای قراردادها، مشکلات اقتصادی و موانع موجود در انتقال مبالغ قراردادها از جمله موضوعات و مسائلی است که باعث افزایش تعداد پرونده‌ها شده است.

جلوگیری از هدررفت منابع و سرمایه‌های بیت‌المال

در شرایط فعلی که قیمت ارز در حال افزایش است این تصمیم می‌تواند از هدررفت منابع جلوگیری کند و فرصت پیشرفت را برای مربیان و بازیکنان داخلی فراهم سازد. بنابراین با مدیریت بهینه هزینه‌ها می‌توان به‌جای بازیکنان خارجی پا به سن گذاشته و گران؛ استعدادهای ناب فوتبال ایران را شناسایی، جذب و آموزش داد که در بلندمدت فوتبال کشور از این آورده استفاده نماید.

جلوگیری از ورود بازیکنان خارجی بی‌کیفیت

بررسی عملکرد بازیکنان خارجی فعال در فوتبال کشور^۱ در طی ۲۰ دوره لیگ برتر نشان داده است که درصد کمی از این بازیکنان دارای عملکرد مثبت و درخشان برای تیم‌های خود بوده‌اند و غالب آنها عملکرد متوسطی داشته‌اند و درصد قابل توجهی از این بازیکنان دارای عملکرد بسیار ضعیف بوده‌اند که در برخی مواقع نسبت به فوتبالیست بودن این افراد شک و شبهه ایجاد می‌شد.

فراهم‌سازی فرصت پیشرفت برای مربیان و بازیکنان داخلی

ظهور بسیاری از مربیان جوان و حتی بازیکنان جوان یکی از دستاوردهای این تصمیم بوده است. از سوی دیگر، از آنجایی که تعداد مربیان باکیفیت فوتبال کشور به اندازه تیم‌های سطح اول فوتبال کشورمان نیست، چنین وضعیتی می‌تواند حتی در آینده نیز تأثیرات سوء بیشتری بر فوتبال کشور بگذارد. بنابراین می‌طلبد که با برگزاری دوره‌ها، نشست‌ها و کلاس‌های آموزشی مناسب و متناسب برای این گروه از مربیان جوان و دارای انگیزه، فوتبال کشور را به‌لحاظ وجود مربیان توانمند تأمین نمود و پشتوانه‌سازی کرد.

کوتاه شدن دست دلالان و واسطه‌ها

در سال‌های اخیر،^۲ دلالان فعال در فوتبال کشورمان تأثیرات سوئی بر فوتبال باشگاهی و در سطوح مختلف داشته‌اند و همچنین اتفاقات عجیبی را رقم زده‌اند. با وجود این باشگاه‌ها همچنان تمایل به همکاری با آنها دارند. این قشر امروز بسیار قدرتمند شده‌اند و علاوه بر تأثیری که بر روی مبلغ قراردادها دارند، بر روی نوع فوتبال بازیکنان نیز اثر می‌گذارند و چه بسا در برخی باشگاه‌ها نیز در انتخاب مدیرعامل، اعضای هیئت مدیره و کادر اجرایی باشگاه دخیل بوده‌اند.

۱. آرشبو برنامه ورزشی نود و برنامه ورزشی فوتبال برتر درخصوص بررسی عملکرد بازیکنان و مربیان لیگ برتر فوتبال
۲. آرشبو برنامه ورزشی نود، عنوان برنامه: ماجرای دلالی در فوتبال ایران مورخ ۱۳۹۷/۹/۱۹، باشگاه خبرنگاران جوان، رونمایی از دلالی‌های کنیف در فوتبال ایران، مورخ ۱۳۹۵/۱۰/۳۱.

قطع به یقین اتخاذ این تصمیم و منع ورود و فعالیت بازیکنان و مربیان خارجی در لیگ فوتبال کشورمان می‌تواند یکی از محل‌های درآمدزایی هنگفت و مبتنی بر فعالیت کاذب را از این دلان بگیرد. هرچند که حرفه «واسطه‌ها» یا «انتقال‌دهنده‌ها» که در جهان به‌عنوان یک فعالیت حقوقی - ورزشی از آن یاد می‌شود و تابع مقررات حاکم بر فوتبال جهان است جدای از مسئله دلالتی است.

ایجاد فرصت برای رسیدگی باشگاه‌ها به پرونده‌های انضباطی و پرداخت بدهی‌ها

منع به‌کارگیری بازیکن و مربی خارجی از این جهت می‌تواند به باشگاه‌ها کمک کند تا با رسیدگی به پرونده‌های انضباطی در دادگاه‌ها و مجامع بین‌المللی ورزشی و پرداخت بدهی‌های انباشته شده به شخصیت‌های حقیقی و حقوقی طلبکار، فرصت تسویه کردن جرائم و بدهی‌ها را داشته باشند. همچنین از سوی دیگر می‌توان امیدوار بود که باشگاه‌ها در ادامه جرائم و بدهی به بازیکنان و مربیان داخلی را نیز تسویه کنند.

معایب طرح

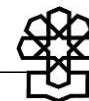
افت کیفی سطح مسابقات و فوتبال کشور

در سال‌های اخیر مربیان خارجی خوب و توانمند و با دانشی به فوتبال کشورمان آمده‌اند و تأثیر مثبتی بر کیفیت فنی تیم ملی و همچنین رشد سطح فنی لیگ برتر فوتبال داشته‌اند، درواقع اگر انتخاب مربی و بازیکن خارجی با مطالعه و تنها براساس صلاحیت باشد، حضور این افراد با وجود هزینه بالاتر می‌تواند کمک شایانی به پیشرفت فوتبال کند و عملاً مقرون به‌صرفه است در غیر این‌صورت با خالی شدن لیگ برتر فوتبال کشور از مربیان و بازیکنان با کیفیت خارجی، قطع به یقین سطح کیفی و فنی لیگ پایین خواهد آمد.

چند برابر شدن قرارداد برخی از بازیکنان و حتی مربیان

به‌دلیل شرایط اقتصاد ایران، بیش از هر زمان دیگری بسیاری از مشاغل با کاهش شدید درآمدی مواجه شده‌اند و مشاغل مرتبط با ورزش نیز از این قاعده مستثنا نیستند. با وجود این، اما فوتبال آن هم در سطح لیگ برتر مسیر دیگری را طی می‌کند و نه تنها خبری از کاهش و حتی تعدیل رقم قراردادها نیست، بلکه شواهد و مستندات حاکی از آن است که دستمزد بازیکنان و حتی برخی مربیان به‌صورت چشمگیری افزایش یافته است. مثلاً بازیکنی در فصل نوزدهم لیگ برتر دارای قرارداد پایه ۳۵۰ میلیون تومان بود و در فصل بیستم مبلغ قرارداد پایه وی به یک میلیارد و ۸۰۰ میلیون تومان افزایش یافت یا بازیکن دیگری با یکی از باشگاه‌های پرهوادار تهرانی قرارداد پایه یک میلیارد و ۲۷۰ میلیون تومان داشت که این قرارداد در ابتدای لیگ بیستم ملغی و قرارداد دوساله‌ای برای لیگ بیستم و بیست‌ویکم به‌ترتیب با ارزش ۶ میلیارد تومان و ۸ میلیارد تومان منعقد شد.

معضلات به‌وجود آمده ناشی از شیوع ویروس کرونا برای لیگ‌های معتبر فوتبال جهان باعث کاهش میزان درآمدها و مبلغ قرارداد بازیکنان و کادر فنی شد و تا جایی که منجر به کاهش ۳۰، ۴۰ و ۵۰



درصدی مبالغ قراردادها شد. این درحالی است که در لیگ فوتبال ایران، قراردادها دو تا سه برابر افزایش یافت و هیچ بازیکن و مربی در فوتبال ایران اعلام نکرد که قراردادش را به خاطر منافع باشگاه و کاهش میزان درآمدها به دلایلی همچون حذف بلیت‌فروشی مسابقات لیگ برتر طی فصل گذشته ناشی از ممنوعیت حضور تماشاگران در ورزشگاه به دلیل مقابله با شیوع ویروس کرونا، کاهش داده و یا حتی افزایش نداده است.

به‌طور حتم، بالا بودن رقم قرارداد بازیکنان در سراسر جهان بر کسی پوشیده نیست و با توجه به درآمدزا بودن رشته ورزشی همچون فوتبال و تبدیل آن به یک صنعت مالی، بالا بودن درآمدهای مالی باشگاه‌های فوتبال که غالباً ناشی از حق پخش تلویزیونی فوتبال، تبلیغات محیطی، بلیت‌فروشی، درآمدهای جانبی نظیر فروش پیراهن و... است قابل دفاع است و باشگاه‌های خصوصی می‌توانند متناسب با سطح درآمد خود دستمزد بازیکنان را افزایش دهند و هر زمان که با پدیده‌هایی نظیر شیوع کرونا که عامل کاهش درآمدهای مالی باشگاه است با مشارکت بازیکنان اقدام به کاهش رقم قراردادها کنند.

مغایرت با اصولی از قانون اساسی و سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری

مفاد طرح و اطلاق آن همچنین مغایر بند «۱۲» اصول سوم و چهل‌وسوم قانون اساسی در خصوص اقتصاد صحیح و عادلانه (بدین منظور که ممنوعیت جذب افراد خارجی موجب گران شدن بازیکنان و مربیان داخلی و افزایش کاذب ارزش و قیمت آنها می‌شود که این افزایش و چند برابر شدن ارزش با اقتصاد صحیح و عادلانه در تعارض است)، اصل نهم قانون اساسی درباره آزادی‌های مشروع (بدین منظور که ممنوعیت به‌کارگیری افراد خارجی توسط باشگاه‌های داخلی با آزادی‌های مشروع در تعارض است)، اصل پانزدهم قانون اساسی مبنی بر رعایت زبان فارسی (بدین منظور که در نگارش محتوای این ماده‌واحد و ۲ تبصره آن آیین نگارش زبان فارسی رعایت نشده است مثلاً لغت باشگاه‌های ورزشی به‌صورت باشگاه‌های ورزشی نگارش شده است)، اصل چهل‌وچهارم قانون اساسی درباره مالکیت خصوصی (بدین منظور که محتوای این طرح علاوه بر باشگاه‌های دولتی، باشگاه‌های خصوصی را نیز با قید یک شرط شامل می‌شود و ممنوعیت به‌کارگیری افراد خارجی توسط باشگاه‌های خصوصی با مالکیت خصوصی در تعارض است) است و به‌نظر می‌رسد که به‌دلیل اجمال و اختصار در مقدمه توجیهی و عدم رعایت اصول شکلی قانون‌نویسی مغایر بند «۹» سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است.

بررسی کارشناسی

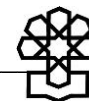
فصل جدید لیگ برتر فوتبال کشور، بیست‌ویکمین دوره این لیگ حرفه‌ای قلمداد می‌شود. در ۲۰ دوره گذشته لیگ برتر، بجز فصل بیستم، در سایر فصول، باشگاه‌ها می‌توانستند که از مربیان و بازیکنان خارجی بهره‌مند شوند، ولی در ابتدای فصل بیستم با توجه به فضای حاکم بر فوتبال و محیط پیرامونی

آن، جذب بازیکنان و مربیان خارجی به صورت موقت منع شد تا باشگاه‌ها بتوانند بدهی‌های خارجی و حتی داخلی خود را در قبال بازیکنان و مربیان تسویه کنند و از جذب بازیکنان بی کیفیت جلوگیری شود و در شرایطی که نرخ ارز رشد چشمگیری داشته است از خروج ارز جلوگیری نمایند. از سوی دیگر، نمایندگان محترم مجلس شورای اسلامی در طرحی پیشنهاد داده‌اند که از ورود افراد خارجی به باشگاه‌های ورزشی جلوگیری شود که با توجه به شرایط حاکم بر فوتبال کشور و جهان و همچنین قوانین و مقررات موجود به نظر می‌رسد که باید راه‌حلی برای حل این مسئله و برون‌رفت از چنین شرایطی پیدا کرد. قانونگذار در جزء «۱۷» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹/۶/۱۶ چارچوب لازم را برای قاعده‌گذاری قانونی و حقوقی فراهم نموده است: «تهیه و تدوین آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های مربوط به اعزام ورزشکاران و مربیان به خارج از کشور و همچنین ورود ورزشکاران، مربیان و تیم‌های ورزشی خارجی به داخل کشور و نظارت بر حسن اجرای آن در حیطه وظایف وزارت ورزش و جوانان است». بنابراین با بررسی وضعیت لیگ‌های سایر کشورها و مقایسه کمی و کیفی آنها و همچنین بررسی معایب و محاسن این طرح، می‌توان پیشنهاد کارشناسی و منطبق بر یافته‌ها و تجارب سایر کشورهای جهان ارائه کرد.

جمع بندی

محاسن طرح فوق‌الذکر عبارتند از: ممانعت از خدشه‌دار شدن حیثیت ملی در دادگاه‌ها و مجامع بین‌المللی ورزشی، جلوگیری از هدررفت منابع و سرمایه‌های بیت‌المال، جلوگیری از ورود بازیکنان خارجی بی کیفیت، فراهم‌سازی فرصت پیشرفت برای مربیان و بازیکنان داخلی، کوتاه شدن دست دلالان و ایجاد فرصت برای رسیدگی باشگاه‌ها به پرونده‌های انضباطی و پرداخت بدهی‌ها و معایب این طرح نیز شامل افت کیفی سطح مسابقات و فوتبال کشور، چند برابر شدن قرارداد برخی از بازیکنان و حتی مربیان، مغایرت با اصولی از قانون اساسی و سیاست‌های کلی نظام قانونگذاری است.

در مجموع با توجه به دلایل فوق‌الذکر، کلیات طرح رد می‌شود و بهتر آن است که مجلس شورای اسلامی ضمن تعیین چارچوب کلی، وزارت ورزش و جوانان را مکلف به تدوین دستورالعملی مبنی بر نحوه انعقاد قرارداد، تضامین، سقف هزینه‌ها و ... نماید تا این موضوع در سطح دولت و به تبع آن فدراسیون فوتبال اجرا شود. هرچند این مهم در قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان لحاظ شده است. همچنین به جای ممنوعیت به کارگیری افراد خارجی در ورزش و فوتبال ایران باید محدودیت ایجاد کرد تا قاعده‌گذاری کارآمدی لازم را داشته باشد و به رونق فنی و اقتصادی فوتبال کشور کمک نماید.



پیشنهادهایی برای حل مسئله

مجلس شورای اسلامی می‌تواند از رویکرد نظارتی خود استفاده نماید و با توجه به اینکه در جزء «۱۷» بند «الف» ماده (۴) قانون اهداف، وظایف و اختیارات وزارت ورزش و جوانان مصوب ۱۳۹۹/۶/۱۶ چارچوب لازم را برای قاعده‌گذاری قانونی و حقوقی فراهم نموده است، وزارت ورزش و جوانان را مکلف نماید که با همکاری کمیته ملی المپیک، ضوابط حضور و فعالیت بازیکنان و مربیان خارجی را به شرح زیر تعیین نماید. هر باشگاه لیگ برتری قبل از عقد قرارداد با بازیکن و مربی خارجی برای ثبت قرارداد موارد زیر را رعایت کنند:

۱. تسویه حساب آرای قطعی نزد فیفا و دادگاه داوری ورزش (CAS)،
۲. بررسی سوابق فوتبالی بازیکنان و مربیان خارجی جهت ثبت قرارداد براساس آیین‌نامه تهیه شده فدراسیون فوتبال جمهوری اسلامی ایران در این خصوص،
۳. قراردادهای بازیکنان و مربیان خارجی حتی‌الامکان به صورت ریالی منعقد گردد،
۴. کلیه قراردادهای باشگاه‌های ورزشی با مربیان و بازیکنان خارجی صرفاً پس از تأیید دفتر حقوقی وزارت ورزش و جوانان رسمیت دارد، در غیر این صورت تصرف غیرقانونی در اموال عمومی تلقی می‌شود. باشگاه‌های ورزشی خصوصی از این قاعده مستثنی هستند،
۵. صورت مالی باشگاه‌ها و فدراسیون فوتبال طبق استانداردهای مربوط اعم از کلیه دریافت‌ها، پرداخت‌ها و پاداش‌ها ثبت و به صورت شفاف اعلان عمومی شود،
۶. تمرکز و اولویت بر جذب اشخاص خارجی از کشورهای منطقه و همسایه،
۷. امکان جذب بازیکن خارجی برای باشگاه‌هایی که در طول یک فصل مسابقات، حداقل ۳ بازیکن به لیگ‌های معتبرتر از لیگ برتر فوتبال کشورمان انتقال داده باشند،
۸. تکلیف به باشگاه‌ها جهت استقرار آکادمی‌های ورزشی مدیریت استعداد.